

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

gaans luchtige toon van het betoog, die bijvoorbeeld naar voren komt in de originele suggestie van Alam en collega's om botox in te zetten als middel tegen negatieve gezichtsuitdrukkingen en daarmee mogelijk tegen woede (p. 142).

Passies van het brein levert voor professionals in de klinische neuropsychologie geen nieuwe inzichten op, maar het boek is dan ook niet primair voor hen bedoeld. Voor de geïnteresseerde leek is het boek een vlotgeschreven en interessante bespreking van de rol van de (pre)frontale cortex als regulerend en controlerend mechanisme voor menselijk gedrag.

Esther van den Berg

Geschiedenis van de neuropsychologie in Nederland

Paul Eling (2010)
Amsterdam: Uitgeverij Boom,
259 pagina's
ISBN 9789085069676

Paul Eling, universitair hoofddocent aan de Radboud Universiteit Nijmegen, is onze geschiedschrijver. De meesten zullen hem kennen als auteur van de stukken die verschijnen onder het kopje *Klassiekers* in dit tijdschrift. Enkele hiervan zijn ook opgenomen in het boek *Geschiedenis van de neuropsychologie in Nederland* dat in 2010 verscheen bij Uitgeverij Boom. Paul Eling heeft altijd een grote belangstelling gehad voor de historische ontwikkelingen op het gebied van het wetenschappelijk denken over de relatie tussen hersenen en gedrag door zenuwartsen, psychiaters en neurologen en psychologen. En hij heeft een fenomenaal geheugen voor al deze historische kennis. Eenieder die hem van nabij kent, weet dat hij vroeg of laat wordt geconfronteerd met een historisch feit waarmee de onjuistheid van je redenering wordt blootgelegd (... dat is apekool, dat dachten ze vroeger ook al ...). Hij heeft inmiddels al vele stukken geschreven over instituten, tests, methoden en vooral personen. Niet alleen in Nederlandse geschriften, maar ook in de internationale literatuur. In het voorwoord geeft hij aan dat dit boek bedoeld is 'voor bij de open haard'. Of hij dat ook echt vindt, durf ik te betwijfelen. Al lezende in het boek, maakt hij herhaaldelijk duidelijk dat voor het echt begrijpen van de hedendaagse neuropsychologische modellen en methoden, het bewandelen van de historische wegen zeer zinvol kan zijn. Al was het maar om niet opnieuw dezelfde verkeerde afslagen te maken.

Geschiedschrijver van de neuropsychologie

Waarom wil je de geschiedenis van je eigen vak kennen? Daar zullen mensen verschillende redenen voor hebben. Voor mij is dat vooral om de betrekkelijkheid van je kennis te beseffen. Deze is over vijftig jaar namelijk volstrekt verouderd. Er is een gerede kans dat er tegen die tijd minzaam wordt geglimlacht over de taal- of geheugenmodellen van

nu, hoe overtuigd we nu ook zijn over de juistheid ervan. Maar de kennis over vijftig jaar kan alleen ontstaan op basis van de kennis van nu. Dat is dan de troostrijke gedachte. Een andere reden is te bemerken hoe oude wijn soms in nieuwe zakken wordt gedaan of hoe scherp men vroeger kon observeren met minimale middelen. Je kunt soms beter waarnemen als je minder ziet, om het maar eens op zijn Cruijffs te zeggen. Nog een reden kan zijn de bijzondere levensverhalen van bekende onderzoekers. Niet alleen toppers in hun vak, maar ook bijzondere privélevens.

Van dit alles is wel wat te vinden in dit ruim 250 pagina's tellende boek. Het merendeel van de hoofdstukken gaat over personen. Bekende namen zoals Gall en Donders, maar vooral ook minder bekende, zoals Grewel, Grünbaum, Van der Kolk, Muskens of Van Rhijn. Daarbij worden thema's als lokalisatie, epilepsie en afasie besproken. Daarnaast de historie van twee bekende topinstituten in Nederland, het Nederlandse Herseninstituut en het Rudolf Magnus Instituut. Veel aandacht ook voor de ontwikkeling van het vak neuropsychologie in Nederland. Hier is de geschiedenis nog jong. Veel van de namen die passeren zijn nog volop aan het werk of pas recent gestopt. Een goed bewijs van de populariteit van ons vak vinden we in een van de laatste hoofdstukken. Tot circa 1995 waren er vier à vijf leerstoelen neuropsychologie, in 2005 was dit opgelopen tot bijna twintig. Inmiddels zitten we hier waarschijnlijk ook al weer ruim boven. En alle niet-technische universiteiten bieden masters neuropsychologie aan. Het is maar goed dat bij die onstuimige groei van het vak neuropsychologie iemand de historie goed bewaakt en vooral ook beschrijft.

Rudolf Ponds

Psychotherapy after brain injury

Pamela Klonoff (2010)
New York: The Guildford Press
288 pagina's
ISBN 9781606238615

In augustus 2010 verscheen *Psychotherapy after brain injury* van Pamela Klonoff. Zij is evenals Prigatano een van de pioniers op het gebied van psychotherapie bij niet-aangeboren hersenletsel (NAH), verbonden aan het Barrow Neurological Institute te Phoenix, Arizona in de Verenigde Staten. Patiënten worden hier behandeld in een 'holistische' therapeutische gemeenschap, dat wil zeggen gericht op de behoeften van de totale persoon in plaats van zijn afzonderlijke tekorten. Daarom maakt ook het psychisch disfunctioneren deel uit van hun behandeling.

Holistische benadering van NAH

Het boek heeft als onderwerp psychotherapie bij ambulante adolescente en volwassen patiënten, evenals hun familie in de postacute fase na neurologisch aantoonbaar gebleken hersenletsel. De oorzaak van het hersenletsel is uiteenlopend. Patiënten met matig tot ernstig letsel maken deel uit van de behandelpopulatie. Doel van een behandeling is – breed geformuleerd – verbetering van relaties en terugkeer naar een productief leven. De duur van de behandeling kan variëren van weken tot jaren. De nadruk ligt op psycho-educatie, coping en aanpassing. Klonoff past verschillende psychotherapeutische benaderingen toe: inzichtgevende therapie, gedragstherapie en cognitieve gedragstherapie. Het boek is bedoeld voor iedereen die patiënten met NAH begeleidt of wil gaan begeleiden. Een behandelaar wordt geacht te beschikken over een ruime psychotherapeutische ervaring en een gedegen kennis op het gebied van relaties tussen hersenstoornissen en gedrag.

In het eerste hoofdstuk bespreekt Klonoff hoe in het herstelproces zeven stadia kunnen worden onderscheiden, die alle schematisch een plaats krijgen in het Patient Experiential Model. Deze stadia kunnen variëren van verwarring tot realisme. De stadia drie tot en met zeven worden in de vorm van stoplichtkleuren in drie zones ingedeeld op grond van de mate van coping: groen (= adaptatie), oranje (= copingpro-